

BAJAI HIRLAP

Társadalmi Hetilap.

Megjelen minden vasárnap reggel.
Szerkesztőség: Városi bérház, I. emelet.
Kiadóhivatal: Kazal József könyvnyomdája, hol az előfizetések és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató:
Dr. Lemberger Ármin.
Főmunkatárs: Schön Ödön.

Előfizetési árak
Egészévre 5 frt., félévre 2 frt 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 10 kr.
Hirdetések jutányosan számítatnak.

Iparkiállításunk.

Váltakozó érzelmekkel fogadja közönségünk a f. évi szeptember havára tervezett iparkiállítást. A két táborra osztott közönség egyik töredéke vérmes reményekkel tekint a közel jövőbe és ezen akcióitól várja istápolásra szorult iparosaink helyzetének lényeges javulását míg, a másik frakció egy nemével a megrogzított fásultságnak ép oly kevésbé bizik ezen terv gyakorlati eredményében, mint a hogy nem bízott azon számos egyéb dugába dölt kísérletek sikerében, a melyek koronként közéletünk porondján felmerültek. És e kishitűséget, e pessimistikus felfogását a helyzetnek még csak zokon sem vehetjük a közönségtől. Oly gyakran tettünk már lépéseket ezen vagy azon irányban, oly gyakran lett a legkeserűbb csalódás osztályrésztünk, oly sokszor bizonyult meddőnek minden erőfeszítésünk, hogy valóban nem csoda, ha a közönség egy bizonyos rétegében, ha a polgárság egy bizonyos körében a kételkedés vert gyökeret és ha ezentul minden társadalmi akciókat könnyen érthető idegenkedéssel fogad. Amennyire hibáztatandó a közönségnek ezen magatartása, ép úgy nem helyeselhető azoknak a viselkedése, akik a közélet minden megnyilatkozásában panacéat vélnek felfedezhetni, a melytől a mi nagy beteg szervezetünk hamarosan meggyógyulhat. Azt hisszük, leghelyesebb az iparkiállítás esélyeinek megbírálásánál a horációsi „aurea mediocritas“-t, az arany közeputat tartani szem előtt. Egyik vezércikkünkben már elmondottunk véleményünket, hogy tulsokat nem szabad reménylenünk e legujabb tár-

sadalmi akcióitól, nehogy fájdalmas kiabrándulás legyen a terv vége. De viszont reámutattunk azon kétségtelen előnyökre is, melyek nem ugyan pillanatnyilag, de a jövőben az iparkiállításból kifejlődhetnek. Utaltunk különösen arra, hogy e kiállítás fokozni fogja iparosaink önértékét, hogy közönségünknek alkalma leend megismerkedni iparosaink képességeivel és így remélhető, hogy idővel a kölcsönös ismeretség révén állandó viszonyba fognak lépni. Nem hallgattuk el azt sem, hogy nem remélhetünk sokat közönségünk áldozatkészségétől, mert az vajmi gyakran vétetik igénybe, és felemeltettük, hogy még az esetre is, ha városunk minden tehetősebb polgára mulhatlan köteletségének fogja ismerni, hogy megrendeléseivel előmozdítsa a kiállítás anyagi sikerét, hogy még az esetre sem fog ez áldozatkészség valami nagyobb eredményt létrehozni, mert a megrendeléseket a különböző iparágakban dolgozó iparosainkra szétosztva, édes kevés fog jutni egy-egy iparosnak. — Ha tehát nem akarjuk, hogy az a két szempont, mely az iparkiállítás rendezését indokolta teszi, t. i. az erkölcsi hatás és az iparosok helyzetének javulása, a kiállítási csarnok kapuinak bezárásával legott végett érjen, hanem ha komoly szándékunk az iparosok sanyarú állapotán a jövőre való kihatással segíteni, akkor gondoskodnunk kell oly eszközökről, melyek a fogyasztó közönség érdeklődését folyton ébren tartani és iparosaink termékei számára állandó piacot teremteni képesek. — Megvagyunk ugyanis győződve, hogy ha az iparkiállítás befejezést nyer, úgy az a pillanatnyi benyomás, melyet a helyszínén

magunkba felvettünk, el fog párologni mi-ként az illó olaj és minden marad a régi — el fogjuk nyüni a megrendelt pár czipőt vagy keztyűt és azontul ép oly kevéssé fogunk törődni iparosaink helyzetével, mint a hogy nem törődtünk azzal eddigelé sem. — Ennek nem szabad bekövetkeznie. Elejét pedig nézetünk szerint úgy lehetne venni, állandósítani a fogyasztó közönség érdeklődő jóakarátát iparos osztályunkkal szemben úgy lehetne, ha *állandó vásárcsarnokot* létesítünk, ha továbbá az *iparkiállítás végrehajtó bizottsága* a kiállítás befejeztével is *permanenciában marad* és azután is erős, következetes és céltudatos akciókat fejt ki arra nézve, hogy a közönség szükségletét állandóan a helybeli piacon szerezze be. Kell, hogy meghonosítsunk polgárságunk kebelében valamit abból a szellemből, mely Kossuth Lajos lánglelkét hevíté, midőn a „Honi ipar“ megteremtése mellett szállt síkra. Szítanunk kell folyton a helyi hazafiság szunnyadó parázsát, hogy egy életerős, egészséges szervezetű, a megélhetés kicsinyes gondjaitól ment iparos osztályt teremtsünk. Mindezeknek gyakorlati megvalósítása pedig nem ütközik nagyobb nehézségekbe. — Valamint a gyümölcsészeti egyet. fáradságot nem ismerő, lelkes buzgalkodásának sikerült a várostól állandó gyümölcsvásárra részére egy alkalmas helyiség ingyenes átengedését kieszközölni, úgy nem volna ördögös mesterség talán ugyancsak a vásártéri Nagykaszárnyában egy *„állandó vásárcsarnok“* számára is megfelelő helyet biztosítani. A közönség kényelemszeretetével számolnunk kell. Ha együtt fogja találni, egy kalap alá terelve, iparosaink

TÁRCZA.

Az oroszlán.

Írta: Bodrogi Lajos.

Varga Dániel bizony sohasem hitte volna, hogy erre a sorsra jut.

Csinos vagyont örökölt az apjától, amely ez valahol az ősz-utczában szép kétemletes házat is ajánlottak neki. Rádásul persze egy beteges leányt is kínáltak hozzá, előkelő származású, nagy összeköttetésekkel. Varga Dániel természetesen azt mondta rá: Köszönöm (kérem a nemes hozományvásár-czéhet, ne rázogassa hitetlenül a kollektív fejét) és mert az apai száz hold azda nélkül nem maradhatott, becsut mondott az egyetemnek és ment haza parasztnak.

Igazi földtúró parasztnak, aki maga-magának az ispánja, kasznárja és ha úgy fordult a dolog sora, még a bérese is. Hiszen a tizedik öregapja is paraszt volt, aki csak azért kapott nemességet néhai jó Zsigmond királyunktól, mert valahol Szen-rő alatt vagy tiz törököt fogott el, ami abban az időben nem is volt valami nagy virtus. A hány vargának tizedik öregapja volt (pedig azt hiszem, valamennyinek volt), az mind megkaphatta volna a kutyabőrét.

Csak a tiz törökhöz lett volna alkalmas-ságuk.

Manapság még törököt se kellene fogniok. Annál dicséretesebb volt Varga Dánieltől, hogy nemes ember létere maga-magától állt be parasztnak. Annára parasztnak, hogy még a házasságával sem kereste az összeköttetéseket. Elvette az özvegy tiszteltes asszony leányát, akinek a nevelésére a nagybátyja mellett bizony alig jutott valami. Megtanult mégis mindent, amit az édesanyjától megtanulhatott. Alaposan értett tehát a dorongos-fánk készítéséhez és a körzsvári káposzta mesterséges összeállításához. Tudott festeni a himzőtűvel, pompás lábformákat mintázni a kö-

tőtűvel; vidámabban énekelt a paesirtánál és igazi könnyeket sirt Maróth bán szomorú sorsán. A dekadensekről azonban sohasem hallott, és pasztellrajzokból nem tudott bangulatokat kiolvasni. Zongorán nem kalimpálta a „Velencei karnevált“, a Malthus tulnépesedési elméletéről pedig fogalma sem volt.

Igy hát nagyon természetes, hogy Varga Dánielnél a jó Isten nyolcz egészséges gyermekkel áldotta meg. Nem is igen émesztelte magát, hogyan találnak majd helyet a társadalom terített asztalánál. Az ura is gond nélkül nézte a jövőendő napokat, míg a gyerekek kicsinyek voltak. Hiszen hallott ő hajdan valamit azokról a bizonyos mezei lilimokról.

Mert bizony Varga Dániel nem volt olyan ember, akit a szó pszichológiai értelmében „unintellectuel“-nek nevezhetnénk. Abban a vastuskó fejében nem igen fejlődhetett ki a szellemi előkelőség iránt való azaz érzék, amely az utszéli morált nélkülözhetővé teszi. A gaszágot nem szerette, akármilyen szépen ütötték is nyelvbe. Tudott szeretni hevesen és gyűlölni mélyszélesen; jó barát volt és nyílt ellenfél; bizott mindenkiben, míg meg nem csalták és nem akarta visszaesalni azt, akinek egyszer hátat fordított. Valami csodálatos makacssággal csüngött mindenben, amit igaznak tartott. Nem is csoda, hogy jó barátja alig maradt, ellen-ségei pedig csodálatosan felszaporodtak.

— Az embergyűlölő, mondták fiatal-házás korában a szomszéd város bárendezői. Bizonyosan a feleségét félti, azért nem viszi sehova.

— A zsigori — szóltak meg barátai — világért sem írná másodsor alá a váltónkat.

Azt persze már elfelejtették, hogy az első váltót is a zsigori fejtette ki; arról is csak elvéve beszéltek, hogy a felesége tiszta becsületét majd-hogy az élete árán nem váltotta meg az az embergyűlölő.

Mert Varga Dániel szerette az embereket és a világért sem féltette tőlük a feleségét. Csörgős szánon maga hajtott akkor a városba azzal a virág-

paraszt, gyöngyvirágszál meny eskével (ezekkel a paraszti epithetonokkal ő maga ékesítette fel a feleségét), hadd legyen része a világ gyönyörűségeiben neki is. Legszebb is volt az ő asszonya azon a bálon, a legkapósabb is. Akit leánykorában meg sem láttak (hiszen még kelengyére valója sem volt), azt mint asszonyt a legnemesebb vadnak ismerte el maga a gróf ur ő méltósága is. Pedig ez a gavallér potentát nagy vadász volt és ha rajta mulik, szent Hubertus mellé Don Juan is a szentek sorába emeli. Agancsokkal legalább Don Juan nevében látta el alattvalóit. Táncz közben azután a lesben álló föjtőveszének nagy megbotránkozására módját is ejtette valahogy, hogy a legnemesebb vadnak ott csókolja meg kezét, ahol a keztyű végződik és az egyszerűségében is csodálatosan bájos rózsaszínű ruhácska ujjá kezdődik. Keskeny kis sávoeskában tünt elő ottan a piros vértől duzzadó hófehér hus.

A lesen álló föjtővesz né természetesen meglátta. Ki csodálhatná tehát, hogy másnap már az egész megye látta és megláthatták Varga Dániellel is a jó barátai?

De meglátta volna amugy is. A felesége síró szemén, piruló arcán. Szomorúságából azt is megértette, hogy nines mitől tartania.

Mert az igazán modern asszony ilyenkor nagyon jókedvű és beszédes. Jókedvű, mert nem fél; beszédes, mert biztat.

A Varga Dániel Ilonkája azonban sirt és félt. Sirt, mert szégyelte magát attól a „vén majomtól“, amint ő méltóságát nevezte nagy bosszusan. És félt, mert az ura életét féltette. Az ura nem is háborgatta ebben az üdvös fölélemben. Másnap korán reggel a városba hajtott és a délelőtti konyakozásnál minden ápropos nélkül vágta a potentát szeme közé:

— Neveletlen pimasz!

Nagy háborúság lett ebből. Varga Dániel paraszti sorban állt ugyan, de nemes ember volt. Amolyan földesur-fele, tehát teljesen párbajképes.

különféle czikkeit, ha nem lesz kénytelen 3—4 helyre fáradni, hogy szükségleteit tetszése szerint beszerezhesse, akkor meg fog barátkozni az állandó vásárcsarnok intézményeivel, lassanként önönmagát hozzá fogja szoktatni, hogy bevásárlásait itt eszközölje és az állandó vásárcsarnok zsenge intézményéből idővel egy áldásos tényező fog kifejlődni, mely akadálytalanul közvetíti majdan a termelő és fogyasztó közönség közötti érintkezést és jótékony befolyását egyaránt fogja éreztetni egy a vásárló, mint az eladó publikummal.

A közönség vásárlási kedvét pedig szakadatlanul élesíteni kell. — Tudjuk, hogy a közönség nagy része a főváros, felé gravitál mert abban a meggyőződésben él, hogy ott szükségleteit jobban elégítheti ki. — Ha már most egy állandó bizottság időről-időre a sajtóban, vagy más alkalmas módon felhívások útján fogja a közönséggel tudatni, hogy bünt követ el saját vére ellen, ha bevásárlásait nem itt helyben eszközöli, ha reá fogja terelni figyelmét a vásárcsarnokban kiállítandó kimagaslóbb ipartermékekre, ha magánuton is lelkesedést fog kelteni a Baján előállított iparczikkék iránt, akkor fogja igazán szolgálni a mi iparosostályunk vitális érdekeit, akkor fogja valóban felkarolni annak támogatásra szorult igazát.

Adja meg az iparkiallítás egy ily állandó, erős alapokon szervezendő akcióra az első lökést, mert különben nem lesz egyébb mint fellobbanó szalmatűz, melynek csak vakító fényét fogjuk szemlélhetni, de a mely meleget szétfárasztani nem fog.

Dr. L. Á.

Helybeli és vidéki hírek.

Rendkívüli törv. hat. bizottsági közgyűlés. Baja város törvényhatósági bizottsága f. évi május hó 29-én, rendkívüli közgyűlést tartott *Schmausz* Endre főispán elnöksége alatt a következő tárgyszorozattal: A nagym. m. kir. Belügyminiszteriumnak leírt a magyarországi városok és községek fogyasztási adótermészetű jövedelmeinek ideiglenes rendezéséről szóló 1899. évi VI. t. cz. életbeléptetése tárgyában, és ezzel kapcsolatosan a városi tanácsnak javaslata, ugyanezen t. cz. értelmében szedhető, bor-, hus- és szeszfogyasztási adópótlékok kivétele, beszedése, ellenőrzése és kezelése tekintetében intézkedő szabályrendeletnek megalkotása iránt. A közgyűlés elhatározta, hogy a szabályrendeletet a miniszterhez felterjeszti.

Ki is állottak még aznap. A méltóságos ur golyója fűtyült egyet és a paraszt mellét át meg átjárta.

A sebet a szegény asszony ápoló keze gyógyította meg, a méltóságos ur sebére, a „nevetlen pimaszra“ pedig a tiszteletére felvonult helyi nagyságok tettek gyógyító flastromot. A szónokok hangos gesztusokkal ismerték el ő méltóságát a megye első gentlemanjének.

Mert hát hiába, tömérdek a független meggyőződésű ember Magyarországon.

— Persze nagy veszedelemben forgott ő méltósága, mesélgették a segédei. Annak az embernek a két szeme úgy villogott, akár a tüzes parázs; sűrű, fekete haja meg széjjel állt a fején, mint valami sórény.

Rengeteg markával majd szétnyomta a pisztolyt. Ha nem cselozni kellett volna, hanem útni, százfelől szedték volna össze a gróf ur méltóságos koponyáját.

— Olyan volt, mint valami oroszlán. Meg sem rezzen, mikor a mellébe kapta a golyót, mondta az orvos.

Rajta is száradt az „oroszlán“ név. Még akkor is úgy hívták, amikor sok, sok esztendő múlva szomorú vendég érkezett az oroszlán barlangjába. A nyomorúság.

II.

Száz hold föld nem akkora birtok, hogy egymásután öt inséges esztendőnek a csapásait kibírja.

A dorongos fánknak meg a kolozsvári káposztának a készítményét tehát már régóta csak elméletileg ismerte szegény Vargáné; annál többet varrt. Szép, bár nem épen divatos szoknyákat a három leánykának, a maga viseltes holmijából, és ruhákat az öt síhedernek az ura elhagyott ruhadarabjaiból.

A három nagyobbik már gimnázista volt. Varga Dániel ismerte ugyan a jelszót: „Iparra magyar“, de hát a szomszéd város szabóházhoz meg eszmadaihoz csak nem adhatta pompás fiukat

Úrnapija. A régi szokáshoz híven az idén is nagy ünneppel ülte meg városunk katolikus közönsége Úrnapiját. Az utcán három helyen voltak zöldgallyakkal és virágokkal feldíszített oltárok felállítva. A körmenetet a tűzoltó-zenekar nyitotta meg, azután következett *Vojnits* Dániel apátplébános baldachin alatt a szentséggel, az összes papság közepette, utánuk a városi hatóság a diszmagyarba öltözött *Dr. Hegedűs* Aladár polgármester vezetése alatt. A körmenetben a kath. legényegylet és a tanuló ifjuság zászlójuk alatt és a hívek megszámlálhatlan sokasága vettek részt.

Hivatalos órák a nyári hónapokban a város-házán. A polgármester a nyári hónapokban — június hó 15-től augusztus hó 31-ig — a hivatalos órákat következőképen állapította meg: Köznapiok reggeli 8 óratól d. u. 1 óráig, vasár- és ünnepnapokon d. e. 9—11 óráig. Az ígató hivatalok azonban tartoznak köznapiok reggeli 8—12, délután 3—5 óráig, vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9—11 óráig beadványokat elfogadni és beiktatni. A rendőrkapitány hivatalnál egy kapitány a délutáni órákban is tart ügyeletet.

A közép Duna áthidalása. Az „Egyetértés“ mult vasárnapi száma a következőképen emlékezik meg a dunai áthidalásról: *A baja-báttaszéki Dunahíd*, mely évek óta élénk óhajátza az érdekelt vidéki kereskedelmi köreinek, egy lépéssel közelebb jutott a megvalósuláshoz. A kereskedelemügyi miniszter ugyanis, mint értesültünk — elrendelte, hogy a hídra nézve műszaki előmunkálatok tészenek. Ez a híd magyar államvasutaknak a Duna jobb és bal partján fekvő vonalait közt kapcsolatot fog létesíteni. A budapesti Dunahíd és az újvidék—pétevárad Dunahíd között 279 kilométer hosszú partvonalon nincsen állandó összeköttetés a dunántúli és dunáninneni vasutálózat közt. A gombos—bogyójevi komppösszekötés alacsony vizállásnál, valamint télen, főleg a jégzajlás idejében hosszabb időközben szűnnetel. A baja—báttaszéki híd építése különösen fontos a gabonában szegény nyugati alpesi vidékek élelmezésére. E vidék a híd kiépítése után a Bajától északra, délre és keletre fekvő dús gabonatermő terület fölöslegét tetemesen m. gróvidított és így olesóbb uton fogja megszerkezteni. Tetemesen megrövidíti majd e híd a tiszántúli területről, a Tisza, a Maros szögéből s a Tisza—Duna közéről Fiuméba vezető utat is. A híd építése igen költséges, mivel a Duna mindkét pontjához nagy távolságban lapályos eréktől és morotvaktól átszött ártér csatlakozik. Azonkívül a hiddal egyidejűleg a szabadka-bajai vonalat is át kell építeni elsőrendű vonallá. Elvi megállapodás azonban már van és most már csak a pénzügyi nehézségeket kell legyőzni.

Előkelő vendég. Ő méltósága *Császka György* kalocsai érsek úr, ma vasárnap, városunkban időzik és hétfőn indul bérra-utjára.

Eljegyzés. Ényi *Dömötör* Ödön a M. F. T. R. kapitánya eljegyezte magának felső-őri *Oszvald Eszter* k-a-t özv. Oszvald Lajosné bájós leányát.

Esküvő. Dr. Molnár Károly a hódshághi kerület országgyűlési képviselője ma vezető oltárhoz Lederer Ilonka kisasszonyt, Lederer Gusztáv kir. ítélő-táblai bíró leányát Kulán.

szárazdajkának. Ha végeztek, majd csak kiszorítanak maguknak egy darab kenyeret. Pali, a legöregebbik, már a negyediket járta. Olesó koszon volt két testvérével együtt, a templomszolgá : dta nekik. A sekrestyések rendszeren úr passziójú emberek: vagy isznak, vagy kártyáznak. Dobacsok Péter uram nem ihatván mást, mint bort, borra pedig nem lévén elegendő alkalmatossága, szegény ur házában a kártya sportját üzte. Elnyeregette a szomszédok garasait, a vizek apadásának idején pedig a fiukat avatta a művészetébe, akik szívesen szórakoztatták az öregot. Hiszen valamivel csak kellett kártpótolni a derék egyházfit, amiért olyan neveltség áron tartotta jól a fiukat télen sülttökkel, nyáron meg főt burgonyával.

Hanem azért a fiuk szépen fejlődtek. A titkos kártyaconventiculum csak a kombináló képességüket fejlesztette, a jellemükön meg nem rontottak. Hiszen csak babba ment az egész.

Különösen Pali fejlődött gyönyörűen. Nagy erős fiu lett, aki rövid egy-két hónap alatt ki-kínóit az anyja varta ruhákból. Egészen az apjára ütött; épen olyan villogószemű, feketesórényű, erős öklü volt, mint az edesapja.

— Katonát csinálnak belőle, honvédtisztet — mondogatta az anyja.

— Ha csak volna miből. Ez a néhány száz forint, ami az igavonók eladásából még megmaradt, vetőmagra, adóra kell. De ha rá is költöm, egy esztendőre sem elég.

— Hát hiszen ne is fizetőnek adjuk be; hadd küldje el a megye. Két ingyenes helye van, az egyiket csak megkaphatjuk! Régi, nemes familia vagyunk mind a ketten, a fiu meg olyan, mint egy fiatal tölgyfa. Jeles tanuló is különben. Kit is tehetnének elébe?

A szegény asszony szeme felvillant. Csak olyan hirtelenül elfutó fény csillant föl azokban a régóta kialudt tűz szemekben, de ez a gyorsan fellövellő láng is eléggé megvilágította, miért repült akkor beléje az az otromba nagy bogár.

Útóállítás. A bajai sorozó járásban az útóállítás június hó 12-én tartatik meg.

Bimbóhullás. *Pollák Bernát* helybeli köztiszteltben álló bornyagykereskedő *Elemér* nevű 9 éves fia mult hó 30-án hosszas szenvedés után meghalt. Legyen könnyű neki a hant!

Bravuro lovaglás. *Kabteleb* József és *Kornidesz* Sándor helyben állomásozó honvéd huszár főhadnagyk igazi huszármódra tették meg e héten lóhaton az utat! Pécsig. Kedélyesen ültek a vacsoránál kedden, a midőn egyikükben hirtelen támadt a gondolat, „lovagoljunk Pécsre.“ Az elhatározást nyomban követte a tett. Megnyergeltették lovaikat és esti 9 órakor zuhogó esőben neki vágtak a koromsötét éjszakának. Pécsre reggeli 8 órakor érkeztek és így 75 kilométernyi utat 11 óra alatt tettek meg.

Halálozás. A halál sarlója ismét kiragadott az élők sorából egy ifjú életet munkabíró tevékenységének teljességében, család boldogságának verőfényes tavaszán. *Leopold* Samu, szt.-ágotai nagybérlő, a Tolnamegyében köztiszteltnek és közszeretnek örvendő *Leopold* család egyik nagreményű sarja, f. hó 29-én Budapesten, hol súlyos betegségében gyógyulást keresett, életének 27-ik és boldog házasságának 2-ik évében elhalt. Az elhunytban *Lemberger* Rezsóné úrnő édes testvérét siratja. *Leopold* Samu a szegzárdi előkelő társadalomnak egyik kimagasló tagja volt. Széleskörű látókör és műveltség, melyet a két év előtt keleten tett utazása által gyarapított, valamint színparkozó szellemesség és a közügyek iránt meleg hevülés jellemezték a derék fiatal embert. A tolnavármegyei és a fővárosi lapokban sűrű hirlapirodalmi tevékenységet fejtett ki és az esszé, mely *Bezeredy* Párról a „Budapesti Szemlében“ a mult évben tollából megjelent, méltó feltűnést keltett irodalmi körökben. A „Bajai Hirlap“ szerkesztősége is vérző szívvel és fájdalommal megilletődéssel teszi le a megemlékezés e szerény koszorúját munkatársának tulkorán lezárult sírhantjára. Nyugodjék békében!

Villamos vasút Baján. *Deutsch* S. és *Lederer* Rezső budapesti mérnökök és építési vállalkozók a kereskedelemügyi miniszteriumtól előmunkálati engedélyt kértek egy Baja város területén létesítendő gőz- esetleg villamos üzemű vasutra, melyet a vasuti állomásból kiindulól a város területén, a szegedi úton, a zárdá-utczán és a főterem keresztül a gőzhajó állomáshoz építeni szándékoznak. — Miután a miniszterium ezen kérelem teljesítését megfontolás tárgyává tenni hajlandó, azonban elhatározásánál a közönség érdekeire tekintettel kíván lenni, m. hó 18-án 14581. sz. a. kelt leiratában felhívta a törvényhatóságot, hogy a tervezetle nézve általában és különösen a saját érdekei szempontjából is a miniszteriumnak is jelentést tegyen. A törvényhatóságnak már a legközelebbi időben módjában lesz, a városra nézve kiválóan fontos ezen ügygel behatóan foglalkozni. A magunk részéről melegen üdvözöljük a tervet és óhajtjuk, hogy az minél hamarabb tetet öltösn.

Gyermekek színi előadása. A „*Miasszonyunkról* nevezett iskolánének intézete“ növendékei a Tanító Ház javára az intézet ovodakertjében f. hó 1-én sikerült színielőadást rendeztek, melyen

Pedig ez a láng csak az anyai büszkeség fényével égett.

— Pártfogók után kellend néznünk, folytatta. Igaz, régóta visszavonultunk a viágtól, de talán mégis csak akad valaki. Holnap ügyis a városba megy a kosztipénzzel, az igások árát is a takarékbba akarod vinni, befordulhatnál talán a megyeházába is . . .

— Ugyan kihez, kis csaesim te? Nincsen ott nekem senkim.

— Igaz, igaz; de látod olyan régi história már az, aztán olyan nagy igazad is volt. Talán jóvá tehetné az öreg méltóságos és beajánlhatná a fiukat.

Megeszírogatta az ura homlokát és hogy élet vegye a szónak, maga is jól nevetett az ötleten.

De érezte, hogy az ember homloka kemény ráncokba húzódik a puha simogatástól. Hirtelen elkapta a kezét, mikor az ura felriadvá kérdezte:

— Miféle méltóság?

Már nem nevetett, mikor ráfelelt a haragos kérdésre. Letérdelt az ura elé, fejét az ölébe hajtotta, úgy mondta neki kérérlő rábeszéléssel:

— Igen, a gróftól értem. Látod, öreg asszony lettem én már azóta, régi dolog is már nagyon. Szegények vagyunk és a szegényeknek alázatosság illik. Bocssáson meg nekünk a fiunk kedvéért.

Varga Dániel nem felelt a kérélésre. Megeskolta a könyörgő asszonyt és csak ennyit mondott:

— Holnap reggel indulok a városba; a pénz tedd a vadász-rokkm oldalzsebébe. Most pedig fedesd le a kislányokat és jó éjszkat. Már a szobájában volt, mikor az igazi választ kitért a szívéből. Kikereste az asszony régi arczképét, azt a nagyon réggit, azt az akkorit. Sokáig nézegette szerető szemmel, édes mosolygással és mondta:

— Szegény, szegény édesanya.

Aztán öklöbe szorította a kezét és keserű nevetéssel tette hozzá:

— Ó bocssáson meg nekünk!

Folytatása következik.

úgy a szülők, mint az intézet nagyszámú barátai nagy gyönyörűséget leltek. Úgy a dalokat, mint az allegorikus képeket és a szindarabokat precízzen adták elő és meglátszott az előadásban a gondos tanítás és a figyelmes tanulás. A zajos estéről a közönség nagy meglepődéssel távozott.

Halálozás. Petrovics István m. tképző tanár 20 éves leánya *Etelka* m. hó 28-án meghalt. Temetése 30-án a közönség nagy részvétel mellett folyt le.

Gyilkossági kísérlet. *Hessenberger* Mihály bajai lakos már több ízben élt vadházaságban *Häuser* Ferenczével. F. hó 2-án ok nélkül gyilkossági szándékkal ráöltött Häusernéra, ki jobbkarján megsebesült. *Hessenbergert* a bíróság börtönébe küldte. A kérésére egy zavart feleletet adott, hogy valószínűleg elmeháborodott lett és így követte el a tettet.

Lopás. M. hó 29-én jelentést tett P. A.-né, hogy lakásáról ékszereket loptak el. A tettetést F. P. 16 éves eszmadia tanuló személyében elesípték.

Hamis vád. Thuri Lajosné, kit, mint lapunk mult számában jelentettük elfogták azon gyanu miatt, hogy férjét megmérgezte, mint tudósítónk jelenti bizonyítékok híján szabadlábra helyezték.

Megőrült munkás. Horváth Elek 45 év körüli zentai munkás f. hó 25-én örülesi rohamában fejszével ragadt és lakásán mindent összezúzott. Később pedig önmaga ellen fordult és borotvával súlyos sebet ejtett a nyakán. Családjá látva szertelen dühöngését, rémülve futott orvosért, a kinek intézkedéséből aztán a szegény szerencsétlent a kórházba szállították.

Az életmentő kis fiú. Saját testvérét mentette meg a biztos haláltól — egy hat éves kis fiú. Az eset részletei a következők: E hét folyamán *Strummen* Henrik bajai gabona kereskedési alkalmazott gazdjára megbízásából gabonát rakatott a D. G. T. 290-es számú gabonás hajóra. A rakodás idején a hajón voltak a kormányos gyermekei is, kik a hajón egész otthonosan játszottak. A játékosok között volt a hajó kormányosának a 3 éves kis fia, a ki vígan szaladgált a hajón egyszerre megcsúszott és a hajó pereméről a vízbe esett. A gyermekek megijedtek és segélyért nem mertek kiáltani, de az egyik testvér, a ki 6 éves, a mint ezt meglátta utána ugrott kis testvérkéjének és azt kihúzta a vízből. A hajó másik oldalán elfoglalt munkások csak akkor vették az egészet észre, a mikor a bárri fűcska már a vízből kiúszott és megmentett testvérkéjével a hajóra kapaszkodott, rögtön odafutottak és segélyt nyújtottak a fiúnak, a ki így megmentette kis testvérét a biztos haláltól.

Érdekes házasság. Putnok Lajos fiatal asztalossegéd e napokban vette oltárhoz egy jó módú muraközi gazdaember *Gombos István* pirosposztság szép leányát: *Erzsit*. Putnok néhány hó előtt jött fel a fővárosba s a „Budapest”, apróhirdetési útján egy asztalosműhelyben keresett és talált alkalmazást; s mint szorgalmas munkás néhány hó alatt már egy kisebb összeget takarított meg magának. Unalmasnak találhatta egyedül az életet, mert egy napon csak ismét beállított a „Budapest” kiadóhivatalába, hogy nőszülni akar. A hirdetés meghozta a kívánt eredményt s néhány nap múlva már boldogan távozott a kiadóhivatalból egy csomó levéllel. A jelentkezőkből választott magának menyasszonyt, mert tegnapielőtt újból megjelent a „Budapest” kiadóhivatalában, hanem most már fekete ruhában s kacskaringós beszédben hívta meg a tisztviselőket esküvőjére. S ehhez hasonló eset nem egy történt. De nem is csoda. Hisz a „Budapest” általános feltűnést kelt apróhirdetéseivel, melyet naponta 250–800 ember vesz igénybe. Csak meg kell tekintenünk ezen lap apróhirdetési-rovatát, s látunk ott annyi mindenféle hirdetést, hogy elszámolni is bajos. Vannak ott: komoly házassági ajánlatok, levelezések, olesó bevasárlási források, mindenféle irodai, szolgai, varróintézeti, házmesteri, viczeházmesteri stb. állások. Az állástkeresők sűrűn keresik fel a „Budapest” apróhirdetéseit. A kinek bármily szakmából iparosgédre, munkásra, varrónőre, házmesterre, kertészre stb., szóval bármilyen alkalmazoltra van szüksége: a „Budapest” apróhirdetési útján csakhamar kaphat ilyet. *Aztán a vétel- és adó rovat.* Koresznák, kávéházak, házak, telkek butorok s más ezerféle ingóságok adása és vétele mind felfalható a „Budapest” apróhirdetési közl. A „Budapest” köztudomásúlag Magyarország legrégibb, legelterjedtebb és legolvasottabb képes politikai napilapja s főképp ennek tulajdonítható a „Budapest” apróhirdetési rovatának rohamos fejlődése. Naponta százazrek olvassák ezen rovatot s így hirdetési biztos eredményvel járnak. Egy csekély kis összegért ezen rovat által a legbiztosabban érhetünk célzt, csak meg kell próbálni. Apróhirdetéseik egyszeri közlése 10 szög 15., minden további szó 1 1/2 kr., vasár és ünnepnap 2 kr. Czimes hirdetéseknel külön 30 kr. helygillettel fizetendő. A „Budapest” kiadóhivatala Budapesten, IV., Sarkanyus-utca 3. szám alatt van, hova az apróhirdetéseik ára bélyegeken is beküldhető.

Az „Országos Kárpát Egyesület-Bajai Tanítóköré”

Körhelyiség: „Bárány Szálló” Heti összejövetelek: Hétfőn délután 5 órakor.

Belépési felhívás!

A közvagyonosodásra kiváló előnnyel bíró idegenforgalom emelése céljából, helységünkben a „Bajai Tanítókör” megalakulván, tagsági jelentkezéseket elfogad *Baján, Eckert István* takarékpénztári főkönyvelő, mint bizalmi férfiú és az egyesület központja *Budapesten, VII. Royal Szálloda*, hová: *levélben* a fényképek és előfizetéssel, portó és igazolvány kiállításra 30 kr. és utánvétel mellett 50 kr. befizetendő, az évi tagdíjon kívül. Az egyesület tagjai a *Passau-Bécs-Budapest-Zimony-Orsovai* dunaszakaszon közlekedő személyszállító hajókon a *Szaván és Tiszán* közlekedő postahajókon ezen kedvezményt élvezik, hogy *I. osztályon II. osztályú menedjéért utazhatnak*, igazolványuk előmutatásának feltétele alatt.

Ezen igazolvány az egyesületi tagjegyből és a vele elválaszthatlanul összefűzött s az egyesület bélyegzőjével ellátott arezképből áll.

Rendes tagok: évi 4 koronát és mindenkorra 2 korona belépési díjat fizetnek. *Pártoló* tagok — évi díja 2 korona. — Egyesületi jelvény előfizetési ára 3 korona.

Kelt Baján, 1899. évi május hó 28-án.

A szervező bizottság nevében:

Sárdi János s. k. elnök. **Eckert István** s. k. jegyző.

Müller József s. k. Dr. **Bérczi Albert** s. k.
Horváth István s. k. Dr. **Koller Imre** s. k.
Farkas Sándor s. k. **Bernhart Ernő** s. k.
Dr. **Lemberger Ármán** s. k. **Schmidt Ferencz** s. k.

mint: egyesületi rendes tagok.

Közgazdaság.

A rozsdá.

Kalászosaink legnagyobb ellensége a rozsdá, mely ha nagymértékben lép fel, milliókra menő kárt okoz a gazdáknak. Így Poroszország 1891. évi termésében a rozsdá 250 millió forint kárt tett. E nagy összeg nem hihetetlen gazdáink előtt, kik 1897-ben kat. holdankint 12—15 q. buza helyett, a rozsdá pusztítása miatt, 4—5 q. nagyon silány búzát kaptak, így vesztésigek holdankint 60 frtnál többet tett ki. A gazdák e veszélyes ellenségéről akarok pár szóval megemlékezni.

A gabona-rozsdá (*Puccinia graminis*;) apró gomba növény, mely a gabona levélén, szárán él, finom hajszál gyökereivel kiszívja a gabona-növény táplálót nedvet, melytől a növény termését, magvát építette volna ki. Így, vagy silány termést hoz, vagy termést sem hoz, elpusztul egyes megtámadott gabonaszál. Fejlődését április, májusban kezdi. Főképp ha meleg esők járnak, s a gabona buja fejlődésnek indul. Ekkor a leveleken, később a száron is, mintegy kivirágzik egy rozsdaszínű por, mely nagyítóüveg alatt nézve hosszukás gömböskék sorozata, melyek vékony nyeleken állanak, honnan könnyen letérednek és a szél által tova hurcoltatnak. Ezek a gomba spórái, szaporodási szervei (uredó v. nyári spórák), melyek egy másik növény leveleire jutva meggyökeresnek. Ha a vetés fejlődése tovább halad, a rozsdapor lassankint eltűnik a levelekről, szárról és helyén fekete sávok, foltok, látszanak, melyek nem hullnak le, nem porzanak mint a rozsdaszínűek. Pedig ezek a fekete foltok, sávok is spórákból állanak, csak hogy ezen spórák nem ebben az évben, hanem a következőben vannak hivatva a rozsdát tovább terjeszteni s mivel áttelelnak, téli (teleutó) spóra a nevük. Ezek a téli spórák tavasszal kezdenek fejlődni és többnyire más növényeken a milyen pl. sóska (*Berberis vulgaris*), kigyószisz (*Echium vulgare*), fekete nadálytő (*Symplytum officinale*), noglossum off.), kutya benge fa és varju tövis benge fa (*Rhamnus frangula* és *R. catarctica*), továbbá a pázsit füvekben, kiváltképp a — rozsdakéféken (*Bromus inermis*, *B. tectorum*, *B. sterioris*, *B. mollis*, *B. secalinus*). Az ezen növényeken átalakult spóra különbözik, nagyító üvegen vizsgálva, úgy a nyári, mint a téli spóráktól. Az átalakult (aecidiospóra) spóra a szél, vagy rovarok által megint a kalászosainkra kerül, hol újra kezdi azon körját, melyet röviden elmondtam.

Védekezni e gomba ellen nagyon nehéz, habár ismerik fejlődését, mert egyik, másik növényt, melyen fejlődni szokott, könnyen nélkülözi. Így pl. ha nincs sóska, atraczel, kutya-nyelvű, varjutövis benge a területen, a rozsdá a tarlóról az őszi vetésekre jut, és ezeken telki ki, tavasszal folytatja pusztításait. Kísérleteztek különböző oldatokkal permetezni, páczolni, eredményt nem értek el. Legjobb, ha a gazda nagyon rozsdás szalmát nem etet állataival (könynyen betegséget is okoz), nem használ almózsára, hanem elégeti, úgy szintén, ha szalma szükséglete megengedi, aratáskor magas tarlót vagy és

óvatosan felégeti a behordás után, mely eljárással még a hesseni légy, szalmadarázs is pusztul. A fent említett, rozsdát terjesztő növényeket ne tölje meg a gazda táblái szélén, hanem gyakorta kaszálja, illetve irtsa. A védekezés céljából alkalmas a korai vetés mennyiben azt a vidék más viszonyai megengedik, mert a korábbi fejlődés, erősebb vetésén, nem képes a rozsdá úgy pusztítani, mint a késői, gyenge vetéseken.

Benkő.

Irodalom.

A magyar tolvajnyelv és szótára. Vettük a következő előfizetési felhívást oly munkára, a mely nagy hezagot van hivatva pótolni, mert ebből a szakból eddigelé még nem jelent meg hasonló munka s így csak így lélekkel ajánlhatjuk a bíróságok, csendőrségek, rendőrségek pártfogásába.

Két évi fáradságos munka után, viszontagságos tapasztalatok eredményeként jelenik meg ezen 5—6 ivnyi terjedelmű könyvecskék, melyben a Magyarországban, de különösen a főváros területén használatos tolvajnyelv szavait gyűjtöttük össze. Művecskénk kettős célzt szolgál: szellemi és gyakorlati. Nyelvtudományi szempontból a tolvajnyelv egyike a legérdekesebb osztálynyelveknek: rajta tanulmányozható legjobban, mennyire mehet az öntudatosság s az önkény a szókészlet alakításában. Épen ezen érdekes voltánál fogva a nyelvész s a kuriózumot kedvelő egyaránt haszonnal forgathatja könyvünket. Gyakorlati célja és haszna kétségtelenül nagyobb beesü. A büntügyi nyomozás egyik legfontosabb eszközt adjuk a csendőri kezébe. Kíváncsúkat, illetőleg ennek kizárását átolvasták: nyelvészeti szempontból *Simonyi Zsigmond* dr., egyetemi tanár és *Tóth Béla*, jogi tekintetből *Lenk Gyula* kir. ítélőtáblai bíró, a kik méltató elismerésükben részesítették azt; *Szombatfaly Albert* rendőrtanácsos pedig úgy nyilatkozott róla, hogy ily bő, rendszeres és könnyen használható gyűjtemény még nem volt a kezében. Könyvünk tartalma egyébiránt a következő: I. A tolvajnyelv ismertetése. I. feje. A tolvajnyelv és fölösztása. a) A néma tolvajnyelv (jelbeszéd), b) Az élő tolvajnyelv (hangbeszéd), 2. feje. A magyar tolvajnyelv. a) A betyárkönyv nyelve, b) A tolvajkönyv nyelve. Függelék: A tolvajnyelv irodalma. II. A szótár. Ez a kis munkánk komoly, gyakorlati irányra mellétt is érdekes és élvezetes, mert oly tárgyról szól, a mely nagybőrra ismeretlen, de a mely különösségeivel, leleményességével, ötletességével mulatságos órákat szerez az oly olvasónak is, a kinek ily irányu munkára szüksége nincs. A rendőri közegnek eszköz, a nyelvésznek tanulmányi anyag, az olvasónak excentrikus szórakozás. A mű előfizetési ára 60 kr. Bolti ára 1 frt. lesz. Budapesten, 1899. április hóban. *Jenő Sándor*, *Vető Imre*, (VII. Király-utca 23. l. 11.)

Nyiltér. *)

NYILATKOZAT.

Mi alolítottak Baja város n. é. közönségéhez nyilatkozunk, hogy folyó hó 1-től Baja város területéről a sok és terhes megáldoztatás miatt (Pestmegye) a *Ferencz csatorna* befolyására távoztunk, egy idejűleg hálás köszönetünket fogadják mindazok, kik szívélyes pártfogásukkal kegyesek voltak üzemünkben támogatni.

Meg kell még említenünk, hogy oda hatott minden törekvésünk, hogy a t. közönség igényeinek megfelelőessünk, de sajnos — mint már fentemlített, annyira túl csigázva lettünk, hogy belátva nem csak ami ezáltal hanyatlásunkat, hanem a közönség megterhelését is, ez oknál fogva újolag kijelentjük, Baja város tanácsának bölcs belatása ad okot arra, hogy a közönség az élő halak vásárlásától, mit sok város áldozatok árán sem kaphat, megfosztassék, és a már évek hosszú során át adó fizető rendes iparosmesterek az úgy is nehéz keresetükkel területén megterheltesse.

Fogadják a t. közönség kit köszönetünk illet, halánkat eddigi kegyes pártfogásukért.

Maradtunk kiváló tisztelettel

Baja város halásztestülete.

*) E rovatban megjelent közleményekért nem vállal felelősséget a Szerk.

